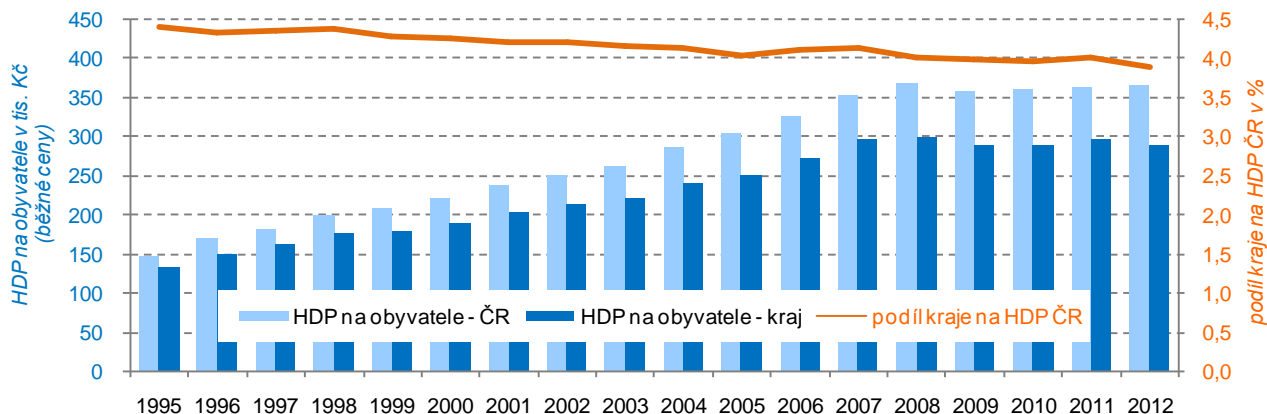

3. EKONOMICKÝ VÝVOJ

Ekonomická výkonnost kraje je podprůměrná

Ekonomickou výkonností se Pardubický kraj řadí mezi kraje podprůměrné. V letech 2008 až 2011⁸ se podíl na tvorbě hrubého domácího produktu (HDP) České republiky ustálil na 4,0 %, v roce 2012 poklesl na 3,9 % (třetí nejnižší podíl mezi kraji), přičemž tento podíl dlouhodobě klesá (od roku 1999).

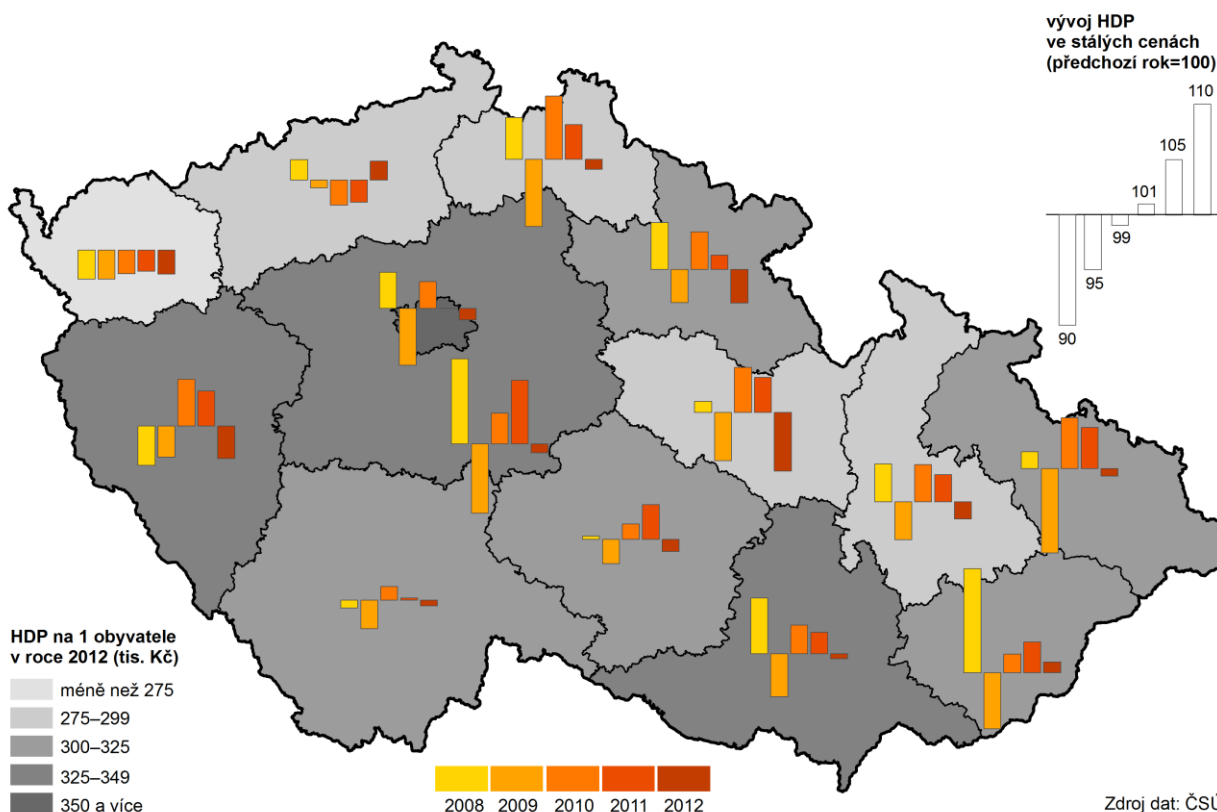
Graf 3.1 Hrubý domácí produkt v Pardubickém kraji

Hrubý domácí produkt na obyvatele v roce 2012 mírně poklesl

HDP po přepočtu na obyvatele v kraji do roku 2008 meziročně rostl, i když pomalejším tempem než v celé České republice. Po poklesu v roce 2009 v dalších dvou letech mírně rostl. Na rozdíl od celostátního vývoje došlo v kraji v roce 2012 opět k poklesu na nejnižší hodnotu za posledních šest let (290 tis. Kč v běžných cenách, tj. 79,2 % průměru ČR⁹). V mezikrajském srovnání se HDP na obyvatele v kraji řadil v roce 2012 na jedenácté místo.

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2008 až 2012

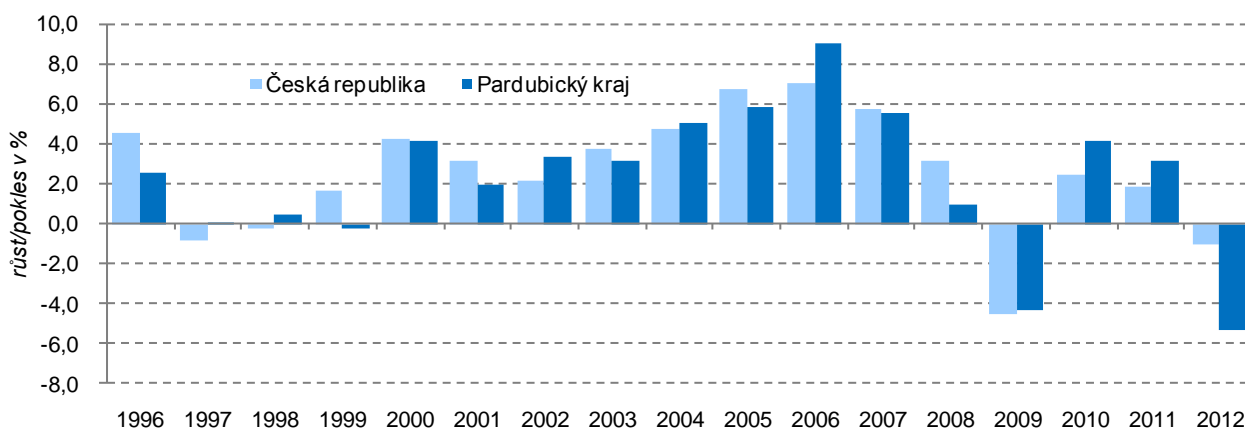
⁸ Makroekonomické údaje v regionálním členění za rok 2013 budou k dispozici v prosinci 2014; data za období 2008 – 2012 budou aktualizována.

⁹ Průměr ČR překračuje pouze Hl. město Praha, a to více než dvojnásobně.

Útlum ekonomiky byl v kraji výraznější

Po hospodářském útlumu, který se v kraji obdobně jako ve všech ostatních krajích projevil v roce 2009 poklesem HDP ve stálých cenách, došlo v roce 2010 a 2011 k nadprůměrnému růstu. O to výraznější pokles nastal v kraji v roce 2012 (v ČR o 1,0 procentní bod, v kraji o 5,3 procentního bodu).

Graf 3.2 Meziroční růst/pokles HDP ve stálých cenách v Pardubickém kraji a ČR

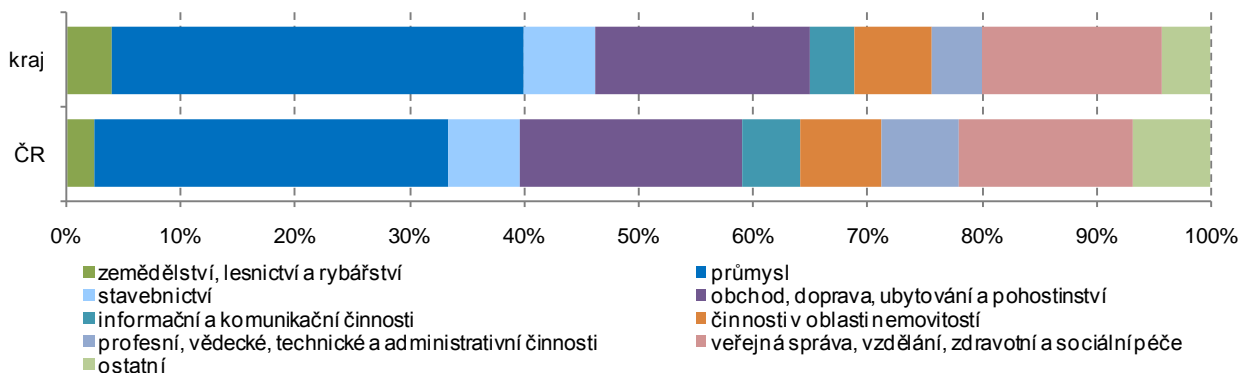
Objem tvorby hrubého fixního kapitálu zůstává podprůměrný

Nepříznivý ekonomický vývoj se odrazil rovněž ve snížené míře investování. V roce 2008 dosáhla tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) v kraji nejvyšší hodnoty od poloviny 90. let (36 446 mil. Kč v běžných cenách), v roce 2012 to bylo pouze 31 559 mil. Kč. Podílem 3,6 % na republikovém objemu THFK se Pardubický kraj v roce 2012 řadil mezi kraje na 10. místo, objemem THFK na 1 obyvatele na místo jedenácté a za republikovým průměrem zaostával o 28 %.

Roste sektor služeb, zastavil se útlum primárního sektoru

Hospodářský charakter Pardubického kraje je určován především sekundárním sektorem (průmysl a stavebnictví), který se na hrubé přidané hodnotě (HPH)¹⁰ v roce 2012 podílel 42,4 % (tj. o 5,1 procentního bodu více, než byl průměr ČR). Podíl terciárního sektoru (tržní a netržní služby) na HPH vzrostl v kraji v roce 2012 na 53,7 %, což je nejvyšší podíl za dobu sledování regionální HPH. Také zastoupení primárního sektoru (zemědělství, lesnictví a rybolovu) v roce 2012 meziročně mírně vzrostlo, především vlivem snížení HPH v průmyslu a stavebnictví; v mezikrajském srovnání zůstává podíl primárního sektoru Pardubického kraje pátý nejvyšší.

Graf 3.3 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Pardubickém kraji a ČR v roce 2011

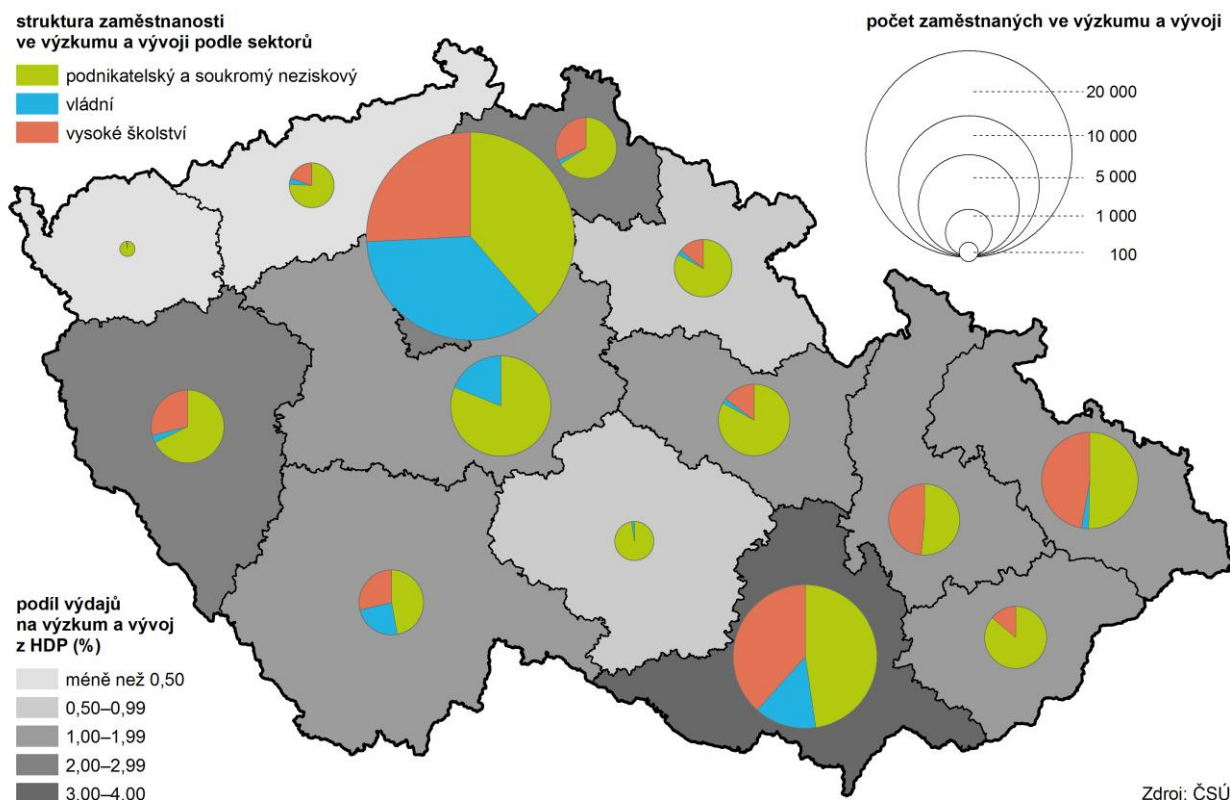

Do kraje směřuje na vědu a výzkum méně prostředků z veřejných zdrojů

V Pardubickém kraji roste počet pracovišť, která se zabývají výzkumem a vývojem. Ze 143 pracovišť (poslední dostupný údaj za rok 2012) se jich dvě třetiny zabývaly technickými vědami, následovaly přírodní a zemědělské vědy. Více než 90 % pracovišť, zabývajících se v kraji výzkumem a vývojem, příslušelo do podnikatelského sektoru. Vysokoškolských pracovišť bylo 8 a pouze 3 pracoviště náležela k vládnímu sektoru. Do kraje jsou na vědu a výzkum alokovány menší objemy veřejných prostředků; zatímco celostátně připadalo v roce 2012 na veřejné prostředky 37 %, v Pardubickém kraji to bylo 23 %.

¹⁰ Nově vytvořená hodnota, kterou získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit; je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí (oceněnou v základních cenách) a mezispotřebou (oceněnou v kupních cenách).

Výzkum a vývoj v krajích v roce 2012

Počet výzkumných pracovníků roste v krajích rychleji

V porovnání s rokem 2008 se v krajích zvýšil přepočtený počet zaměstnanců výzkumu o 18 %, což je srovnatelné tempo růstu s republikovým vývojem. Výzkumníci tvořili v roce 2012 polovinu všech zaměstnanců pracovišť, která se v krajích zabývají výzkumem a vývojem, čtvrtinu tvořili technici. Přepočtený počet výzkumných pracovníků vzrostl v krajích od roku 2008 o 14 % při celostátním růstu o 11 %.

Podíl uživatelů osobních počítačů i internetu je nadprůměrný

Obyvatelé Pardubického kraje postupně ztrácejí náskok, který měli po roce 2000 ve využívání informačních technologií. V roce 2008 byl v krajích po Hlavním městě Praze a Královéhradeckém kraji třetí nejvyšší podíl domácností vybavených počítačem, v roce 2012 klesl Pardubický kraj na 5. místo. V roce 2012 pravidelně využívalo PC v krajích více než 70 % osob starších než 16 let; v mezikrajském srovnání se kraj zařadil na 5. místo. Mírně nadprůměrný je i podíl osob využívajících internet. Třetina dospělé populace kraje má zkušenost s nákupy přes internet.

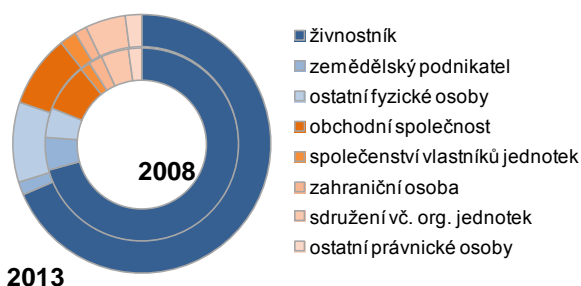
Tři čtvrtiny nově vzniklých ekonomických subjektů jsou fyzické osoby

Celkový počet ekonomických subjektů ke konci roku 2013 byl 115 116, z nich byla u 62 706 zjištěna ekonomická aktivita. Tyto údaje nejsou vzhledem ke zpřesnění dat podle Registru osob (ROS) plně srovnatelné s předchozími roky. V průběhu roku 2013 přibýlo v krajích 3 942 nových ekonomických subjektů. Tři čtvrtiny nových subjektů byly fyzické osoby (především živnostníci). Mezi právníky osobami nově vznikaly zejména společnosti s ručením omezeným (473), sdružení (183) a zahraniční osoby (133). Mezi zaniklými subjekty (6 023) převažovali z fyzických osob živnostníci (4 133) a z právnických osob zahraniční osoby (1 306).

Třetina ekonomických subjektů nezaměstnává žádné zaměstnance

Z hlediska zaměření se nejvíce subjektů orientuje na obchod, ubytování a stravování (26 %), následuje průmysl (15 %), stavebnictví (13 %), profesní, vědecké a technické činnosti (9 %), peněžnictví a pojišťovnictví (6 %) a zemědělství (5 %). Pouze 614 subjektů sídlících v krajích má více než 50 zaměstnanců. Jen 10 subjektů má více než 1 000 zaměstnanců, z toho je 7 průmyslových podniků. Naproti tomu bez zaměstnanců je 38 568 subjektů (především živnostníci, ale též svobodná povolání, zemědělství podnikatelé a zahraniční osoby).

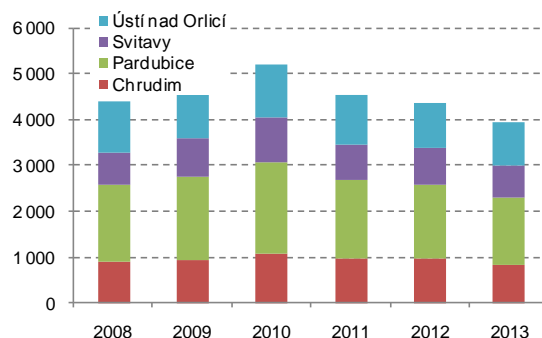
Graf 3.4 Struktura ekonomických subjektů v Pardubickém kraji k 31. 12. v %

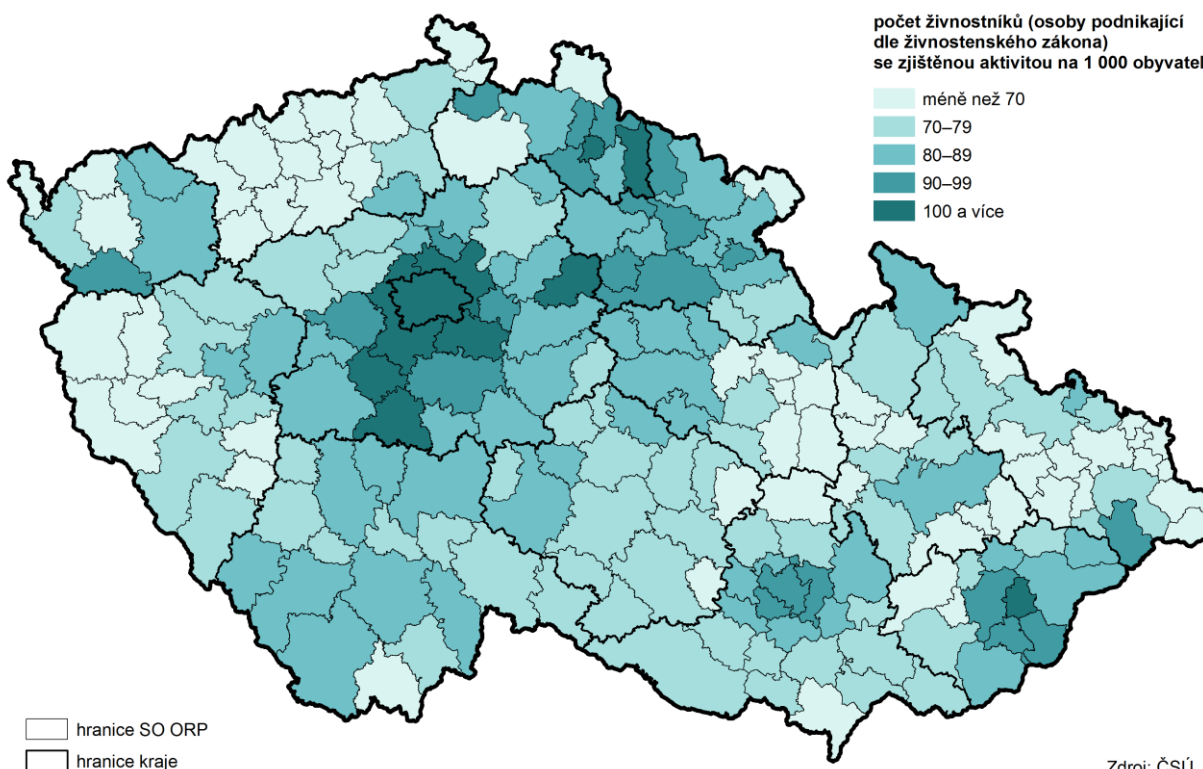
Nejnižší podnikatelská aktivita je na východě kraje

Podnikatelská aktivita (počet fyzických osob v registru ekonomických subjektů se zjištěnou ekonomickou aktivitou na 1 000 obyvatel) je v Pardubickém kraji pátá nejnižší mezi kraji. V rámci kraje je nadprůměrná v okrese Pardubice (hlavně SO ORP Holice), výrazně podprůměrná v okrese Svitavy (především SO ORP Moravská Třebová).

Graf 3.5 Nově vzniklé ekonomické subjekty v okresech Pardubického kraje

Živnostníci ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2013

Zdroj: ČSÚ

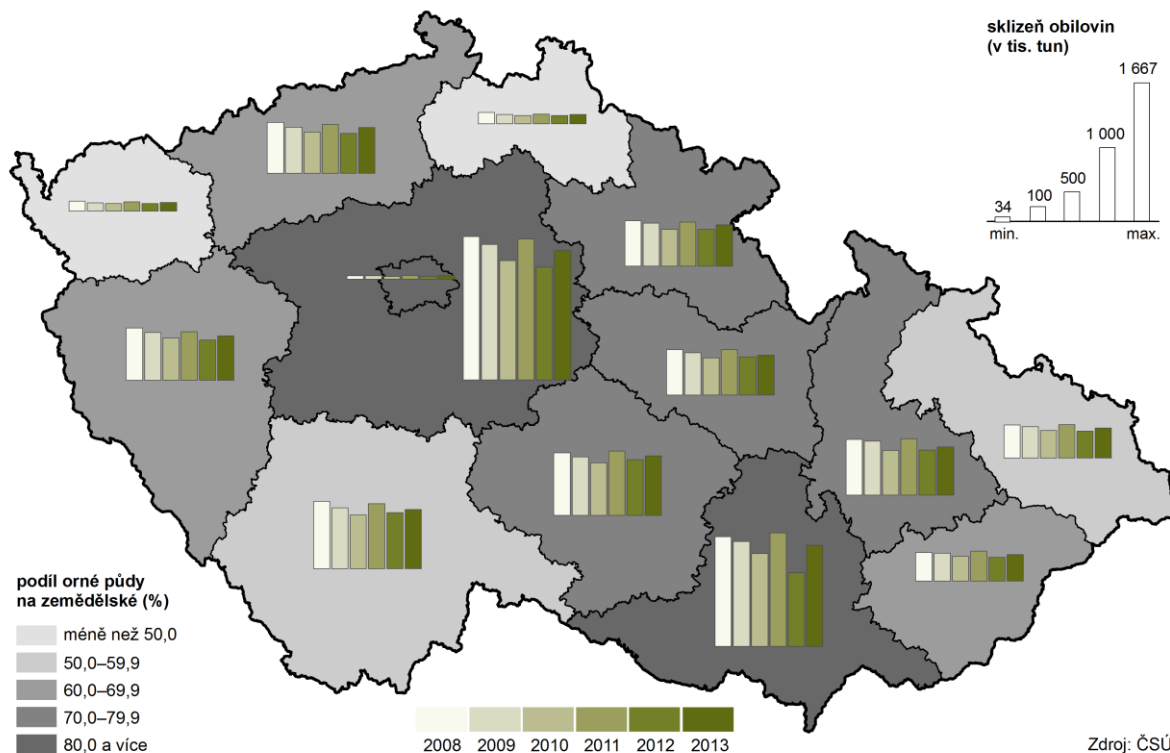
Od roku 2010 převyšuje rostlinná produkce živočišnou

Kraj se řadí k regionům s nadprůměrným podílem primárního sektoru na zaměstnanosti i na hrubé přidané hodnotě, přitom živočišná produkce se dlouhodobě podílela na celkové zemědělské produkci více než produkce rostlinná. Pokračující snižování živočišné produkce vedlo k tomu, že od roku 2010 převažuje v kraji rostlinná produkce nad živočišnou. Rostlinná produkce se ve finančním vyjádření v roce 2012 (poslední dostupná data) podílela na celkové zemědělské produkci 49 %. Rozhodující podíl na rostlinné produkci mají obiloviny (47 % v roce 2012), následují technické plodiny (28 %) a pícniny (17 %). Malé zastoupení má zelenina (3 %), brambory (2 %) a ovoce (méně než 1 %).

Ladem v roce 2013 leželo 0,7 % výměry orné půdy

Z výměry 230,7 tis. ha zemědělské půdy připadá v kraji 175,9 tis. ha na ornou půdu. Na neosetou ornou půdu a úhor připadalo v roce 2013 téměř 0,7 % výměry orné půdy.

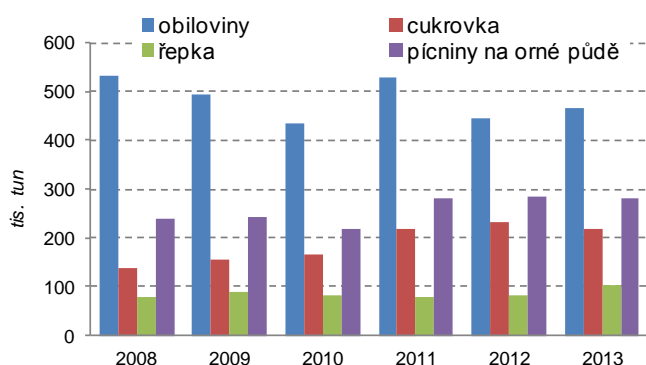
Skližeň obilovin v krajích v letech 2008 až 2013

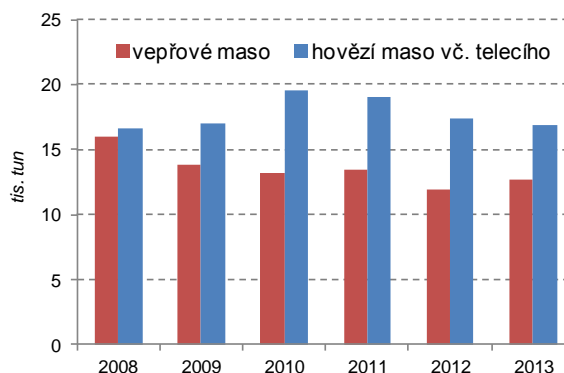
Skližeň obilovin byla vyšší než v roce 2012

Struktura využití osevních ploch se v kraji meziročně mění ve vazbě na poptávku po jednotlivých zemědělských komoditách. V posledních letech se snižují osevní plochy obilovin. Dlouhodobě se s klesající živočišnou výrobou snižovaly osevní plochy krmných plodin a pícnin na orné půdě. Plocha pícnin v kraji meziročně vzrostla pouze v letech 2011 a 2012. Podpora produkce biopaliv vede v kraji ke zvětšování osevních ploch řepky (v roce 2013 byly největší v historii). Meziroční zvýšení sklizně obilovin v roce 2013 o 22,1 tis. tun souvisí s vyšší sklizní ozimé pšenice, která byla umožněna kombinací větších osevních ploch a jejího vyššího průměrného hektarového výnosu.

Graf 3.6 Skližeň vybraných plodin v Pardubickém kraji

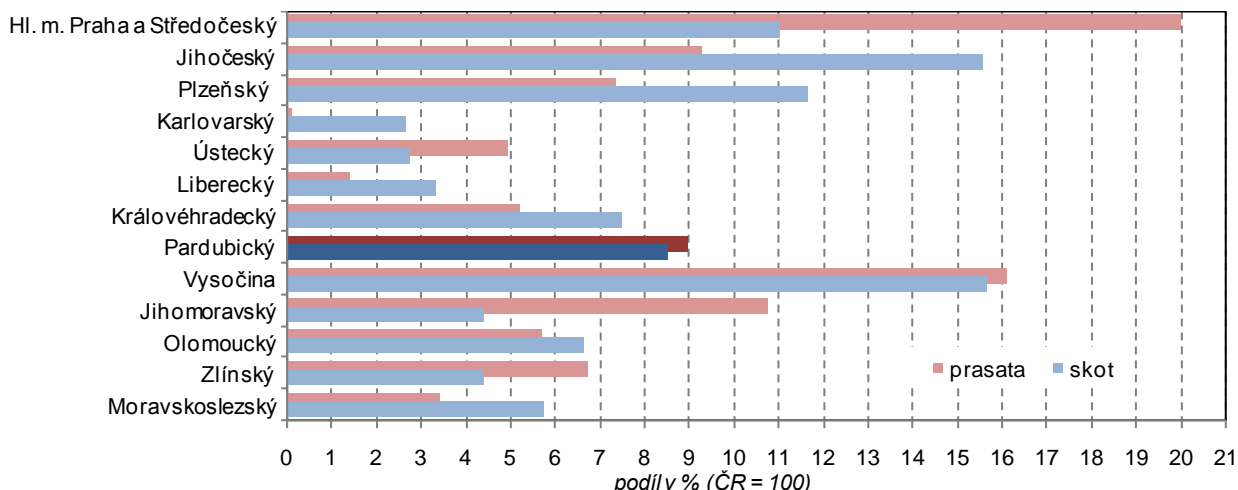
Graf 3.7 Výroba masa v jatečné hmotnosti v Pardubickém kraji

Intenzita chovu skotu a prasat se zvýšila; v odchovu patří kraj dlouhodobě k nejlepším

Soupisem hospodářských zvířat (k 1. dubnu 2014) byl v Pardubickém kraji zjištěn meziroční růst stavů skotu, prasat; stavy ovcí a drůbeže poklesly. Intenzita chovu skotu zvolna roste druhým rokem, nedosáhla však úrovně z roku 2009. Intenzita chovu prasat roste čtvrtým rokem, nedosáhla přitom úrovně z roku 2007. Počet narozených telat na 100 krav se v kraji oproti roku 2012 sice snížil, přesto jde o nejvyšší hodnotu mezi všemi kraji ČR. Zaslouhou snížení úhynu telat se zlepšilo postavení kraje v jejich odchovu; počtem odchovaných telat na 100 krav se tak Pardubický kraj zařadil v roce 2013 na 1. místo v republice. Příznivé výsledky kraj zaznamenává i v odchovu selat (3. místo v ČR).

Graf 3.8 Podíl krajů na stavech skotu a prasat v roce 2013 (k 31. 12.)

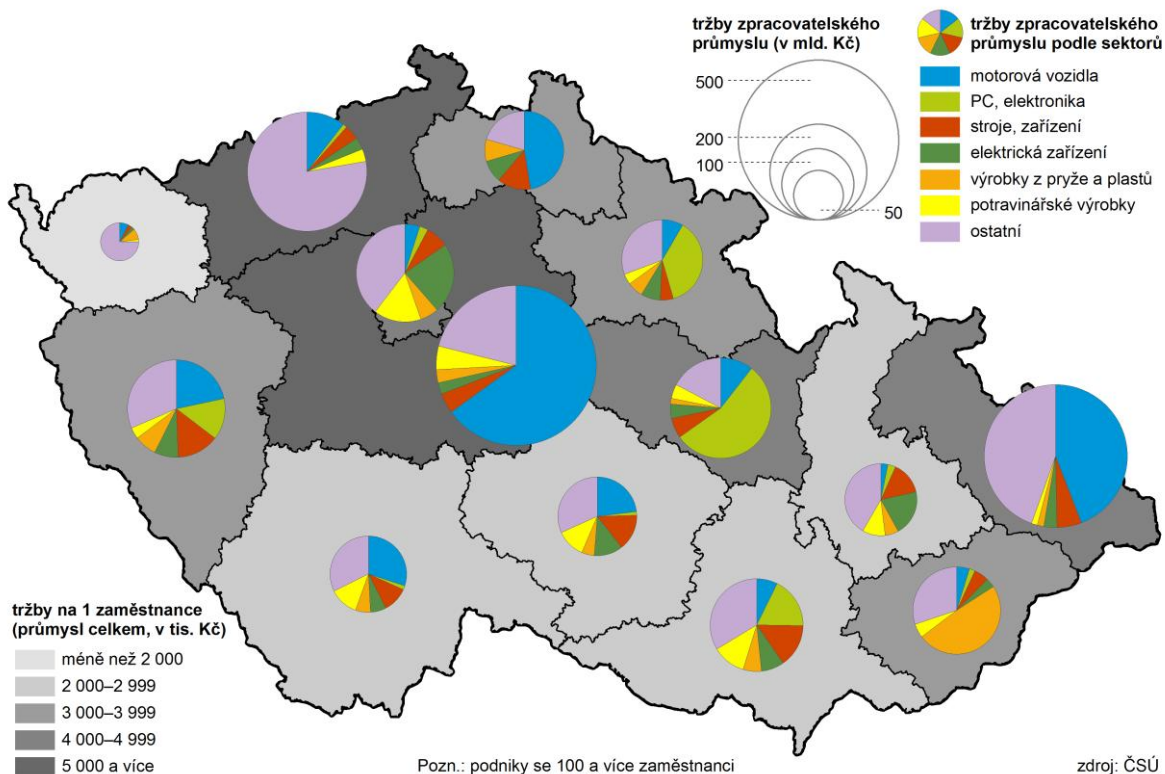
Výroba mléka roste, výroba hovězího masa klesá

Výroba mléka se v kraji zvýšila v roce 2013 o 3,4 %, přitom celostátně výroba mléka vzrostla o 1,2 %. Průměrná dojivost se v kraji mírně snížila; hodnota 7 428 litrů na krávu za rok řadí Pardubický kraj na 8. místo. V porovnání s rokem 2012 se v uplynulém roce v kraji snížily počty poraženého skotu o 8,2 % a vzrostly počty poražených prasat o 8,3 %; výroba hovězího masa poklesla o 3,0 %, vepřového masa vzrostla o 5,7 %.

Tržby za prodej vlastních výrobků v průmyslu meziročně rostly pomaleji než v roce 2012

V roce 2013 se v Pardubickém kraji snížil počet průmyslových podniků s více než 100 zaměstnanci o jeden na 138. Meziročně se průměrný počet zaměstnanců těchto podniků v kraji nezměnil. Průměrná hrubá měsíční mzda se v uvedeném souboru podniků během roku 2013 zvýšila o 2,9 % a dosahovala 89,2 % úrovně průměrné republikové mzdy v průmyslu; mezi kraji ČR byla 4. nejnižší. Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy vzrostly v kraji o 0,6 %; objem tržeb na zaměstnance byl v mezikrajském srovnání třetí nejvyšší za Ústeckým a Středočeským krajem.

Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy v krajích v roce 2013

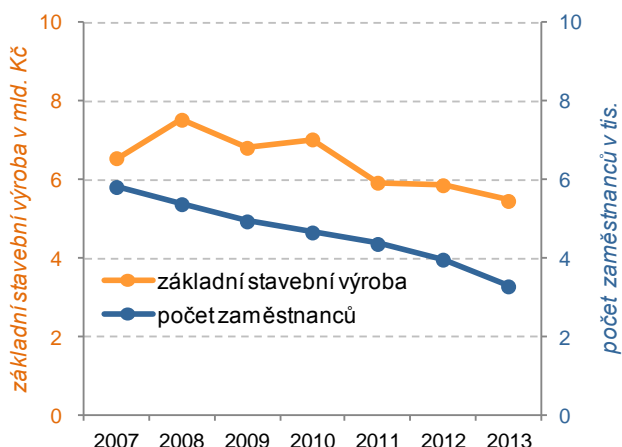
Dominantní postavení ve výrobě elektroniky

Pardubický kraj má jako jediný mezi kraji nadpoloviční podíl tržeb za výrobky z oblasti elektroniky a výpočetní techniky. Další v pořadí – Královéhradecký kraj – má přitom podíl této komodity oproti Pardubickému kraji o třetinu nižší.

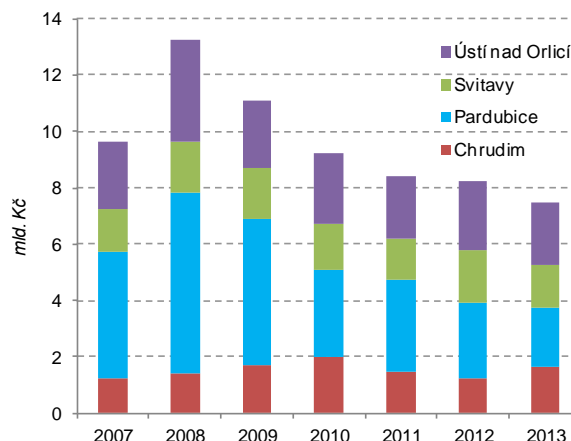
Počet zaměstnanců ve stavebnictví se meziročně výrazně snížil; stavební výroba nadále klesala, pokles byl výraznější než v předchozím roce

V Pardubickém kraji se v roce 2013 počet stavebních podniků zaměstnávajících 50 a více osob snížil o 8 podniků na 29. Průměrný evidenční počet pracovníků meziročně poklesl o 17,1 %, což představuje nejvyšší meziroční pokles od roku 2007. Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v těchto společnostech meziročně vzrostla, a to o 4,4 % na 25 007 Kč. Mzda v kraji dosáhla více než 86 % republikové hodnoty, oproti roku 2012 jde o nárůst o 6 procentních bodů. Objem základní stavební výroby (ZSV) oproti předchozímu roku poklesl o 6,8 %, což znamená výrazné snížení ve srovnání s poklesem ZSV v kraji za rok 2012 (o 1,1 %). V rámci celé republiky objem základní stavební výroby poklesl o 8,0 %. ZSV v kraji dosáhla navýšení v pozemním stavitelství, v oblasti inženýrských staveb její objem meziročně poklesl.

Graf 3.9 Počet zaměstnanců a základní stavební výroba v podnicích s 50 zaměstnanci a více se sídlem v Pardubickém kraji

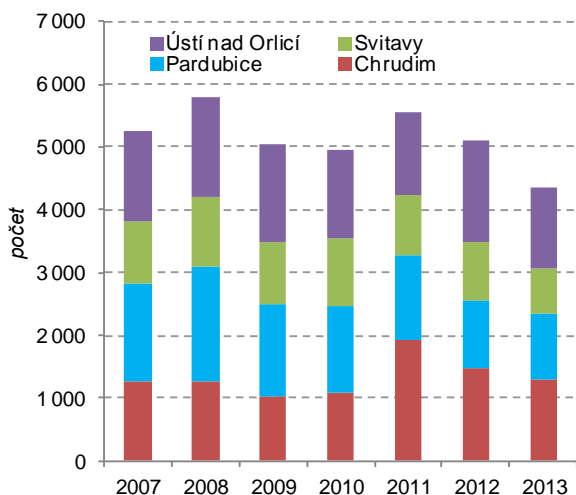
Graf 3.10 Stavební práce provedené na území okresů Pardubického kraje podniky s 20 a více zaměstnanci

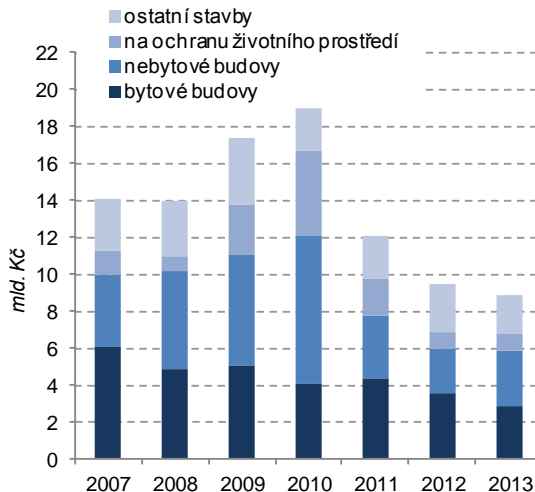
Objem stavebních prací v kraji klesal, nejvýrazněji u bytové výstavby

Objem prací provedených podle dodavatelských smluv na území kraje se v roce 2013 snížil o 8,7 %, což je pokles o 0,9 procentních bodů vyšší než v celé republice a o téměř 7 procentních bodů vyšší než v předcházejícím období. Objem stavebních prací v uplynulém roce vzrostl pouze v okrese Chrudim, a to především v oblasti inženýrských staveb a výstavby nebytových budov. V rámci celého kraje se objem stavebních prací nejvýrazněji snížil u bytové výstavby, v oblasti inženýrských staveb byl srovnatelný s minulým rokem. V přepočtu na 1 obyvatele se v roce 2013 nejvíce stavělo v okresech Ústí nad Orlicí a Chrudim.

Graf 3.11 Vydaná stavební povolení v okresech Pardubického kraje

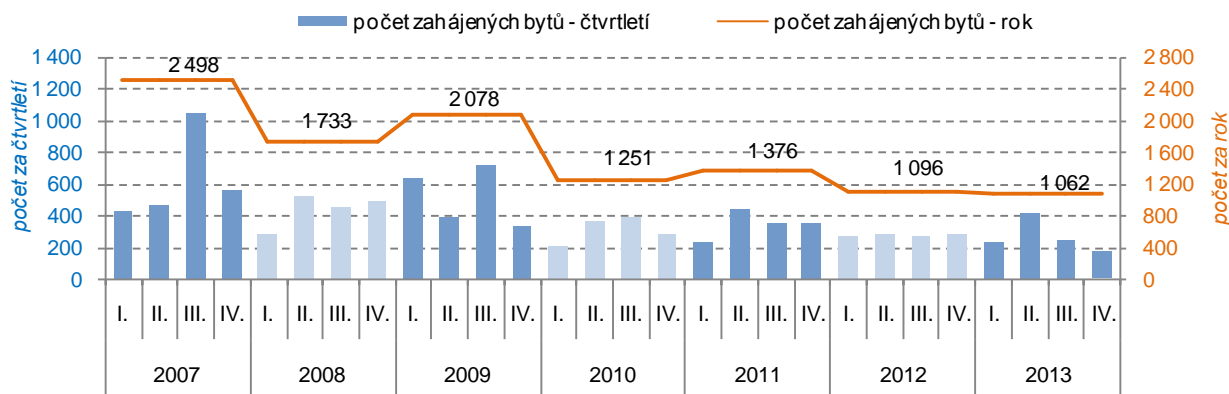
Graf 3.12 Předpokládaná hodnota povolených staveb v kraji podle druhu stavby

Pokračuje pokles počtu stavebních povolení, nejvíce u staveb na ochranu životního prostředí

V roce 2013 pokračoval pokles počtu stavebních povolení vydaných stavebními úřady. Počet stavebních povolení meziročně poklesl ve všech okresech kraje, nejvíce staveb bylo povoleno v okresech Ústí nad Orlicí a Chrudim. Nárůst počtu stavebních povolení na výstavbu budov byl zaznamenán pouze v okrese Ústí nad Orlicí, výrazněji zde však vzrostl počet stavebních povolení na budovy nebytové než na budovy určené k bydlení. V okrese Pardubice se meziročně zvýšil počet stavebních povolení u staveb určených na ochranu životního prostředí.

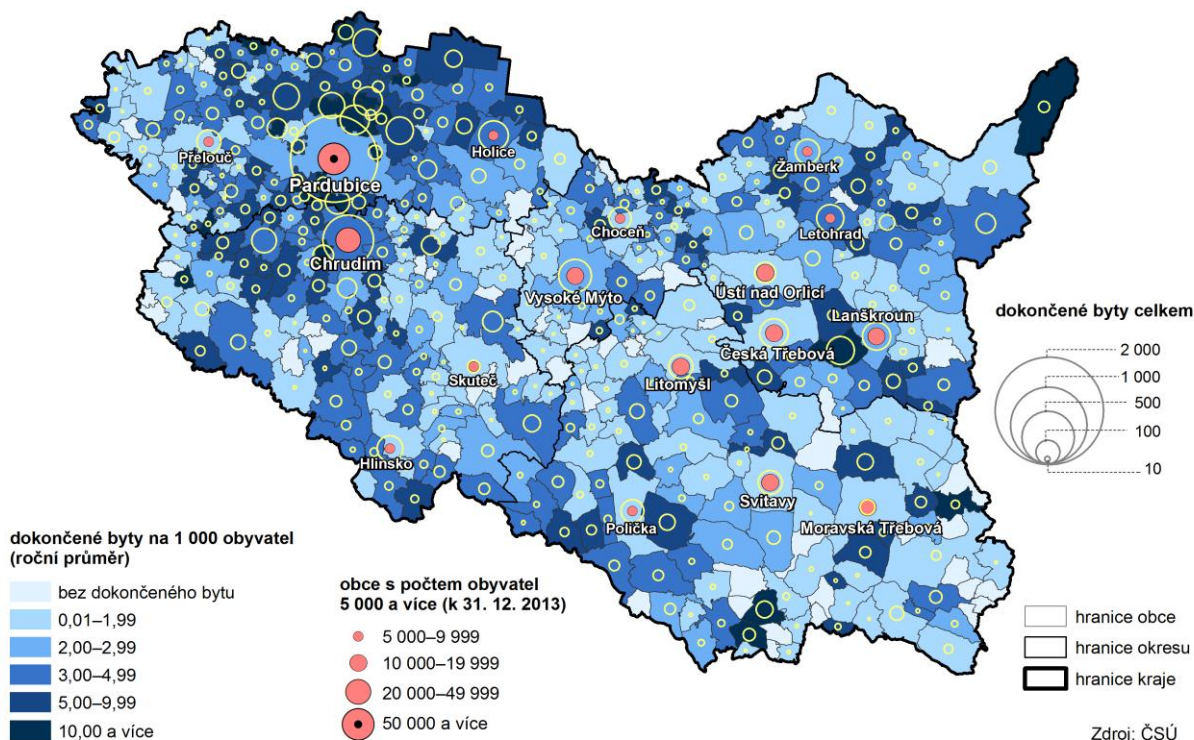
Graf 3.13 Zahajovaná výstavba bytů podle čtvrtletí v Pardubickém kraji

U výstavby rodinných domů pokračuje útlum, výstavba bytů v bytových domech zaznamenala oživení

Po mírném nárůstu počtu zahájených bytů v roce 2011 došlo v následujících letech k výraznému poklesu. V roce 2013 počet zahájených bytů celkem meziročně poklesl o více než 3 %. Tento pokles se týkal pouze výstavby bytů v rodinných domech, u bytových domů byl zaznamenán výrazný meziroční nárůst. Výstavba bytů meziročně vzrostla jen v okrese Pardubice, a to právě u bytů v bytových domech. U počtu bytů zahájených v rodinných domech byl v kraji zaznamenán pokles o více než 25 %, ke snížení došlo ve všech okresech Pardubického kraje. Ve srovnání s rokem 2007, kdy byla bytová výstavba za posledních 20 let nejtintenzivnější, nastal v roce 2013 pokles o více než 57 %.

Bytová výstavba v obcích Pardubického kraje v letech 2008 až 2013

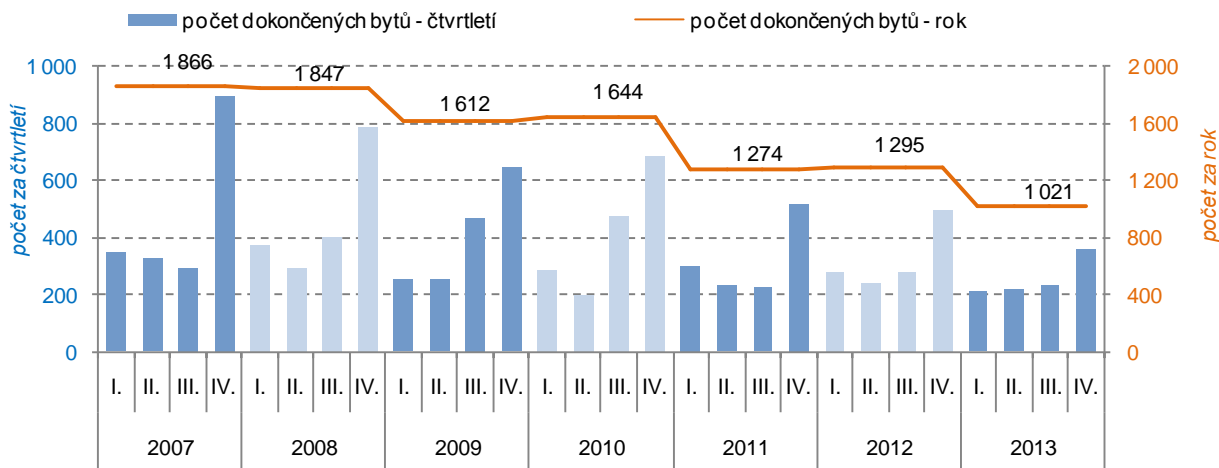

Počet dokončených bytů meziročně poklesl v bytových i v rodinných domech

V roce 2013 došlo ve srovnání s rokem 2012 k výraznému poklesu počtu dokončených bytů (pokles o 21,2 %). Výrazněji poklesl počet bytů v bytových domech (snížení o 60,1 %), než v domech rodinných (snížení o 12,8 %). Nejvíce bytů bylo v roce 2013 dokončeno v okrese Pardubice, a to jak v domech bytových, tak v domech rodinných. Za rok 2013 se v přepočtu na 1 000 obyvatel dokončilo nejvíce bytů v okrese Pardubice, nejméně pak v okrese Ústí nad Orlicí. Ze správních obvodů ORP se v roce 2013 v přepočtu na 1 000 obyvatel postavilo nejvíce bytů na Přeloučsku a Králicku, nejméně na Svitavsku.

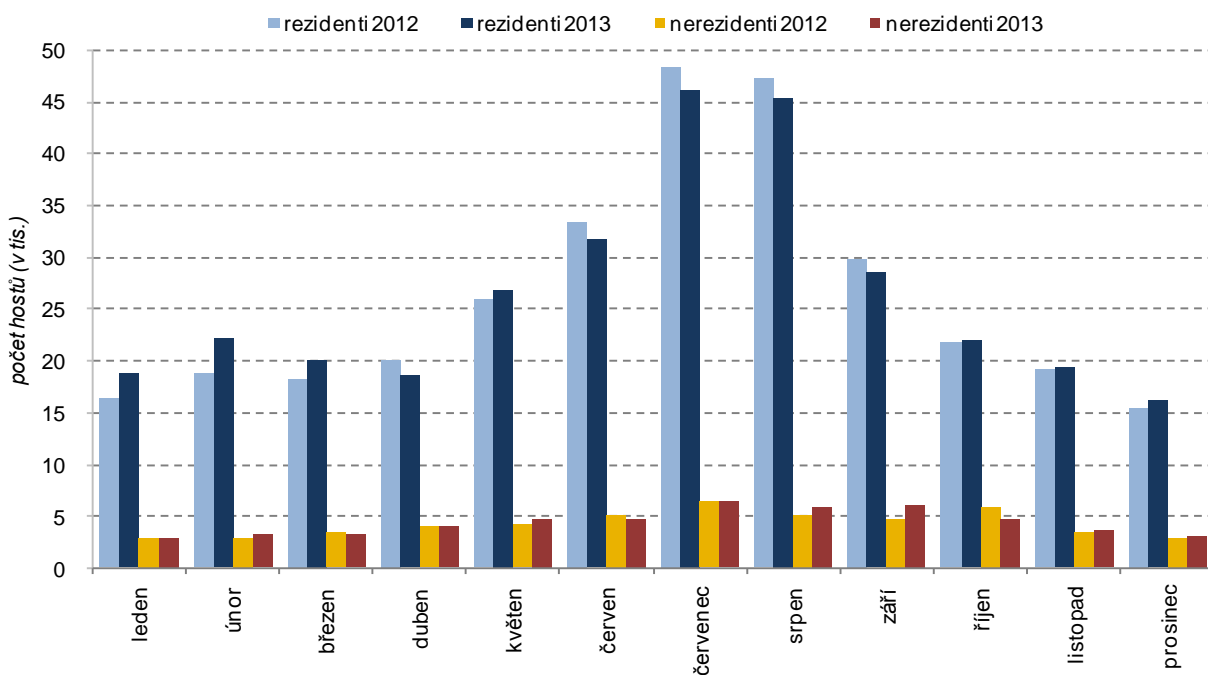
Graf 3.14 Dokončená výstavba bytů podle čtvrtletí v Pardubickém kraji

Mezi ubytovacími zařízeními převažují penziony, využití lůžek meziročně stouplo

V 361 hromadných ubytovacích zařízeních, která v roce 2013 poskytla informace o své činnosti, bylo hostům k dispozici 7 673 pokojů s 21 842 lůžky. V kraji bylo 19 kempů s 1 627 místy pro stany a karavany. Počet ubytovacích zařízení v Pardubickém kraji je ve srovnání s ostatními kraji nejnižší, také v počtu hotelů nejvyšší kvality je kraj na posledním místě. Nejčastějším typem ubytovacích zařízení jsou penziony, tříhvězdičkové hotely a turistické ubytovny. Využití lůžek v hotelech a podobných zařízeních v kraji meziročně mírně vzrostlo, v rámci republiky bylo čtvrté nejnižší.

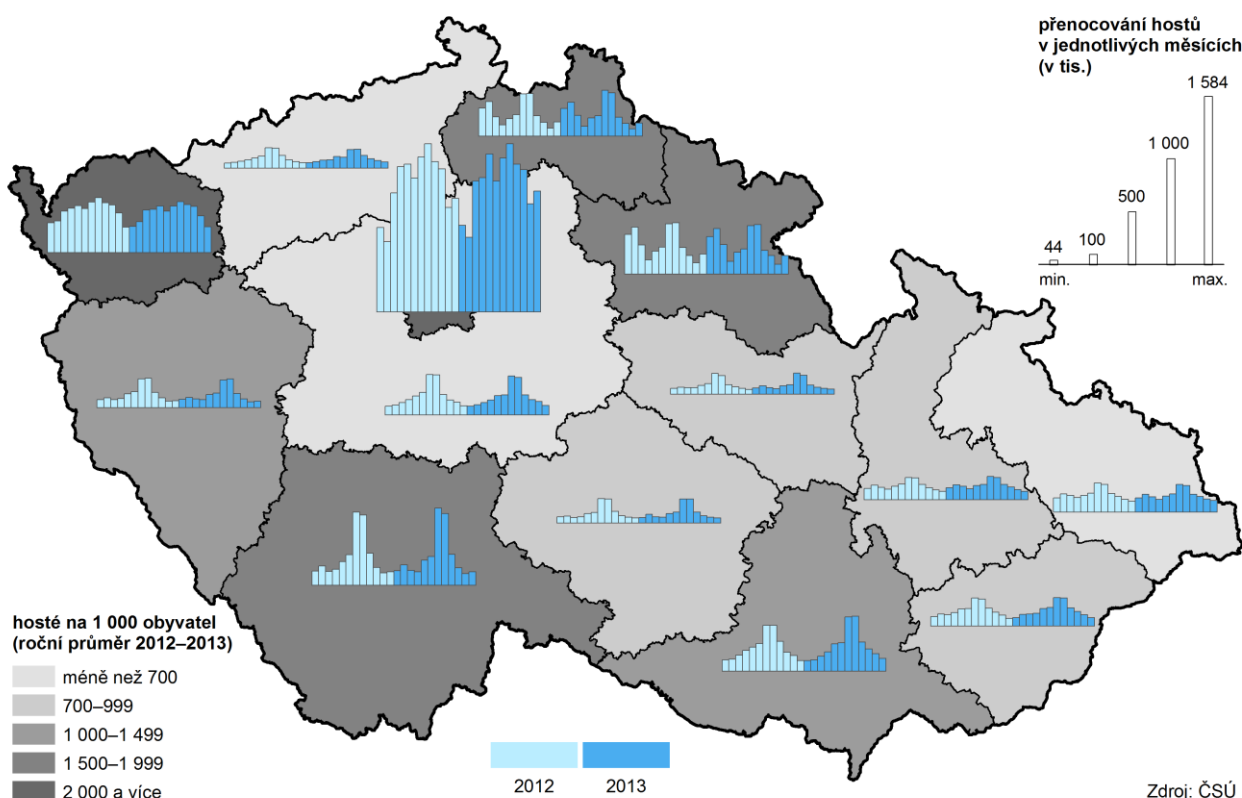
Graf 3.15 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Pardubickém kraji

Počet hostů mírně vzrostl, více u hostů ze zahraničí

V roce 2013 se v hromadných ubytovacích zařízeních Pardubického kraje ubytovalo celkem 369 233 hostů, což představovalo 2,4 % z republikového úhrnu a mezi kraji se Pardubický umístil na posledním místě. Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v kraji v roce 2013 meziročně vzrostl o 0,8 %. Počet návštěvníků z České republiky (rezidenti) se zvýšil o 0,3 %, vyšší nárůst byl zaznamenán u počtu hostů ze zahraničí – nerezidentů, a to o 3,3 %. Průměrná doba pobytu hostů byla 3,8 dne, což odpovídá republikovému průměru. Hosté ze zahraničí v kraji pobývali průměrně kratší dobu, a to 3,6 dne.

Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2012 a 2013

Nejvíce hostů navštíví kraj v letních měsících

Nejvíce hostů navštíví hromadná ubytovací zařízení Pardubického kraje v letních měsících. V červenci a srpnu je to téměř 46 tisíc návštěvníků z České republiky a 6 tisíc hostů ze zahraničí. Návštěvnost hostů z České republiky v letních měsících meziročně poklesla, u hostů ze zahraničí došlo k mírnému nárůstu. V posledních letech se zvýšil počet hostů, kteří navštívili kraj v zimních měsících, a to především z důvodu rozšíření středisek pro zimní sporty na východě kraje. V prvních třech měsících roku 2013 návštěvnost kraje ve srovnání se stejným obdobím minulého roku stoupla.

Pardubický kraj nejčastěji navštěvují hosté z Německa

Ze zahraničních návštěvníků využívají hromadná ubytovací zařízení v kraji nejčastěji hosté z Německa (4 % z celkového počtu hostů), Slovenska (3 %), Polska (2 %) a Ruska (1 %). Návštěvnost hostů ze zahraničí je již po několik let nejvyšší na podzim, což souvisí s konáním významných sportovních akcí, jako jsou dostihové závody Velká Pardubická steeplechase nebo závody motocyklů na ploché dráze Zlatá přilba města Pardubic.

Poznámka

Na základě výsledků projektu Ministerstva pro místní rozvoj "Zkvalitnění informací o vybraných sektorech cestovního ruchu" došlo k revizi dat o kapacitách a návštěvnosti za roky 2012 a 2013. Z toho důvodu nejsou revidované údaje srovnatelné s daty za předchozí roky.